

Wat levert de enquête op voor het kerkenwerk in Yerseke?

Verslag over de uitkomsten van de enquête in de Hervormde Gemeente Yerseke, 2021.

Dit verslag is geschreven voor de kerkenraad en voor de beleidsplangroep, en wordt gebruikt bij de beleidsontwikkeling in de gemeente. Voor alle gemeenteleden is het verslag te downloaden vanaf de website www.hervormdyerseke.nl.

Bart van Noord, juli 2021

In een notendop voor de 4 hoofdlijnen van het beleid:

- a. **meer gemeenteleden actief in het kerkenwerk:** korter en projectmatig, minder nadruk op bestuur, gebruik maken van de doeners, verantwoordelijkheden beter verdelen over werkgroepen, kerkenraad en moderamen, zodat ieder de goede dingen doet.
- b. **meer gemeenteleden bereiken en betrekken in de communicatie:** de kern is goed op de hoogte, maar de brede rand niet. Veel meer richten op alle adressen en kennis/betrokkenheid niet zomaar veronderstellen. Digitale kansen benutten.
- c. **identiteit van de open en pastorale dorpskerk:** wordt sterk herkend, maar vraagt vooral aandacht voor grondhouding die uitnodigender, hartelijker is, en veelkleurigheid weet te waarderen
- d. **Financiën in balans:** te weinig reacties voor conclusies. Wel duidelijk: meer betrokkenheid levert meer inkomsten op. Als resultaat, niet als voorwaarde.

1. De uitkomsten van de enquête in de gemeente

In mei is in de gemeente een enquête gehouden waaraan alle gemeenteleden konden meedoen. De enquête was online, en voor de leden zonder internet was er de mogelijkheid om een papieren versie in te vullen.

De enquête ging over een paar onderdelen van het kerkelijk leven: over meedoen in het kerkenwerk, over de online kerkdiensten en over de communicatie zoals Kerkelijk Leven, Kruispunt, de website e.d. Een deel van de vragen ging echter ook over betrokkenheid bij de gemeente en hoe je de gemeente beleeft als kerklid.

Op 23 juni zijn de uitkomsten na een presentatie uitvoerig besproken tijdens twee gemeentebijeenkomsten waarin in totaal zo'n 65 gemeenteleden deelnamen.

In totaal vulden 135 mensen de enquête in. In dit artikel leest u de belangrijkste uitkomsten. De enquête bevatte ook 'open' vragen, waar veel gemeenteleden hun ervaring, ideeën en suggesties voor het kerkenwerk meldden. Deze reacties worden gedeeld met de kerkenraad en de werkgroepen/colleges die er verder mee aan de slag gaan.

2. Wie zijn de 135 mensen die de enquête invulden?

De enquête was anoniem, we kijken dus naar de karakteristieken van de groep. Meer vrouwen dan mannen vulden de enquête in, ruim 60%. 70% van de deelnemers is 50 jaar of ouder.

95% leest Kerkelijk Leven en/of Kruispunt of volgt het nieuws via de afkondigingen op zondag. 62% van de deelnemers is actief in het kerkenwerk, en van degenen die niet actief zijn geeft het merendeel aan dat zij dat eerder wel waren, maar het nu door leeftijd en persoonlijke omstandigheden niet (meer) zijn. Verreweg de meeste mensen geven aan zich behoorlijk tot sterk bij de gemeente betrokken te voelen. Dat is ook merkbaar in de reacties. De uitkomsten duiden er op dat de enquête vooral is ingevuld door mensen uit de meest actieve en betrokken kern van de gemeente. De gemeente telt daarnaast ook veel leden die wat meer aan de rand staan: niet actief in het kerkenwerk, weinig of geen kerkgang, of alleen 'papieren' lid. Van dat deel van de gemeente zouden we graag nog meer vernemen over hoe zij tegen de kerk aankijken, en wat er voor hen nodig is om zich meer betrokken te weten. Wellicht is voor hen de vorm van een enquête minder geschikt, en zou een gesprek beter zijn.

3. Veelkleurig

Tijdens de gemeentebijeenkomsten werd het beeld gebruikt van een ijsberg. Een deel van de vragen en reacties gaat over wat we in de kerk zien en meemaken. Het grootste deel van de enquête gaat over beleving, persoonlijke ervaring en indrukken. Dat is het deel van de ijsberg dat onder water is. Daar praat je niet zo vaak met anderen, maar is wel heel belangrijk. Het is veelzeggend is over de betrokkenheid die gemeenteleden ervaren bij de kerk in Yerseke.

De Hervormde Gemeente is, als je afgaat op de 135 reacties, een veelkleurige gemeente. Divers in geloofsbeleving, verwachtingen van de kerk en manieren van betrokkenheid. Eind vorig jaar stelde de kerkenraad aan de gemeente voor om vooral aandacht te geven aan het accent van een open en pastorale dorpskerk. Een kerkgemeente waar je graag bij betrokken wil zijn en die gastvrij is voor mensen aan de rand of buiten de kerk.

Dat beeld wordt onderschreven in de reacties. In alle veelkleurigheid moet je je welkom kunnen voelen. Dat is niet altijd de praktijk, merken sommigen op. De laagdrempeligheid van de gemeente wordt herkend, maar het mag best wat hartelijker, en wat meer open.

Zeker, als je niet bij een van de groepjes hoort dat in de gemeente vooral contact met elkaar zoekt. Jongeren (en dan hebben we het over de mensen die jonger dan 50 zijn) ervaren de drempel naar de gemeente hoger dan de ouderen. Zij vinden de gemeente wat afstandelijker dan de ouderen, en minder vernieuwend en avontuurlijk.

Over het geheel genomen voelen ouderen zich meer betrokken bij de gemeente dan jongere gemeenteleden.

4. Nog wat meer over betrokkenheid

Op de vraag “Wat maakt de gemeente voor u aantrekkelijk” kwamen grofweg vier soorten reacties. De meeste, zo’n 40% van de antwoorden gaat over het klimaat in de gemeente: voor jong en oud, het gaat er gemoedelijk aan toe, je mag zijn wie je bent.

Een andere factor voor mensen is dat de kerk voor hen bekend en vertrouwd is. 30% ging hierover in bewoordingen als: ik ben hier opgegroeid en gebleven, het is thuis, de kerk is er vanzelfsprekend.

Voor 20% van de mensen wordt de aantrekkelijkheid bepaald door de geloofsbeleving: het confessionele karakter, de prediking en aandacht voor het Woord.

Naast deze drie soorten reacties, was er ook een ander geluid te horen. Namelijk dat de gemeente niet of de laatste jaren veel minder aantrekkelijk ervaren wordt. Of dat mensen merken dat zij van de gemeente weggroeien; om verschillende redenen overigens: zowel persoonlijk als kerkelijk. 10%, dus zo’n 15 mensen reageerden op deze wijze.

Met hen zou je graag in gesprek willen, klonk tijdens een gemeentebijeenkomst. Want dat is het laatste dat je wil als kerk: dat mensen bij je weggroeien. Hoe we hier een vervolg aan zullen geven, verkennen we nog want we weten geen namen. De signalen hebben we echter goed gehoord. En de wens is: graag in gesprek!

5. Meedoen werkt

Kerkenwerk is mensenwerk. De inzet van vrijwilligers is enorm belangrijk om met elkaar een vitale gemeente te vormen. Het is zelfs een voorwaarde voor vitaliteit. In het begin van dit artikel stond het al: ruim 60% van de 135 invullers is actief.

50 mensen vulden in dat zij actiever zouden willen deelnemen aan het kerkenwerk. Soms meer of andere dingen doen dan zij nu doen; vaker om actief te worden waar zij het nu niet zijn. Talenten zijn ruimschoots aanwezig: voor sociale contacten en bezoekwerk, voor meewerken aan de kerkdiensten, voor het organiseren van activiteiten. En daarnaast voor een breed scala van tuinarbeid tot besturen. Voor dat bestuurswerk en voor de kerkenraad zijn de aantallen geïnteresseerden niet groot. Langdurige binding aan een taak wordt door veel mensen als een hobbel ervaren, korte klussen en projectmatig zijn meer ‘in’. Voor de gemeente ligt hier de uitdaging om het kerkenwerk nog beter te laten aansluiten bij de mogelijkheden van de leden.

Meedoen werkt, sluit aan bij de keuze van de kerkenraad eind vorig jaar om meer aandacht te geven aan het uitbreiden van het vrijwilligerswerk in de gemeente. De praktische achtergrond hiervan was dat, door de verminderde predikantsformatie, voor bijvoorbeeld bezoekwerk meer mensen nodig zijn. Maar ook leeft de overtuiging dat je met meer mensen in het kerkenwerk een vitalere gemeente wordt. Je gunt het elkaar.

De enquête laat dát ook zien: mensen die zelf actief meedoen in het kerkenwerk voelen zich meer betrokken bij de gemeente. Meedoen werkt dus.

Praktische drempels, zoals de lengte en intensiteit van taken, moeten anders georganiseerd worden. En er moet gekeken worden op welke wijze doopleden met een groter deel van de kerkelijke taken kunnen meedoen. En vraagt de vereiste van belijdend lidmaatschap soms

om herziening. Veranderingen in de wijze van meedoen heeft gevolgen voor hoe het kerkenwerk wordt georganiseerd: speelruimte voor werkgroepen en colleges, goed overzicht van het kerkenwerk bij het moderamen en meningsvorming op hoofdlijnen in de kerkenraad.

6. Op de hoogte

In het begin van dit artikel stond het al: 95% volgt het gemeentenieuws via Kerkelijk Leven, Kruispunt, website, Facebookgroep en de zondagse mededelingen in de (online) diensten. Deze 'communicatiemiddelen' worden overwegend als goed beoordeeld, al is de onbekendheid met de Facebookgroep en met de website wel vrij groot. Waarschijnlijk komt dit doordat veel ouderen de enquête invulden.

Twee tips staken er in de vele suggesties bovenuit in aantal en in urgentie:

- Maak van Kruispunt een uitgave die bij alle gemeenteleden wordt rondgebracht,
- Start een regelmatige digitale nieuwsbrief, bijvoorbeeld in de vorm van een wekelijkse e-mail met de meest actuele berichten en agenda.

7. Online kerkdiensten

Het afgelopen jaar was het kerkbezoek erg beperkt en deels onmogelijk. Meevieren betekende tablet of laptop aanklikken. Ruim de helft van de invullers deed dat wekelijks, 10 mensen keken nooit. De anderen regelmatig of af en toe.

Online is anders dan in de kerk meevieren, dat kwam herhaaldelijk terug. Waardering is er voor het vele werk dat bij de online diensten om de hoek komt kijken. Tegelijkertijd komt in alle suggesties en ideeën juist ook over de diensten de veelkleurigheid van de gemeente tot uitdrukking. Met regelmatig volstrekt tegengestelde wensen over het zingen, voorlezen, soorten liederen en beeldgebruik. De werkgroep liturgie moet hier verdermee aan de slag, en zal ook eigen afwegingen moeten maken. Online diensten blijven vermoedelijk nog wel even. Maar het is fijn dat de ruimte voor kerkbezoeken, voor deelnemen en meezingen weer groter is geworden.

8. Tenslotte

Tijdens de gemeentebijeenkomsten bespraken we de uitkomsten. Een deel van die gesprekken zijn al een beetje in dit artikel al verwerkt. 's Avonds konden we toekomen aan de volgende stelling: *We hebben twee zielen in één borst: we begrijpen dat veranderingen nodig zijn maar we zijn ook erg gehecht aan het vertrouwde.*

Wil de Hervormde gemeente Yerseke vitaal en aantrekkelijk blijven, dan vraagt dat van de gemeente om beter afgestemd te raken op de jongere generaties. Een deel van de gemeente hecht om begrijpelijke redenen heel erg aan het vertrouwde. Terwijl anderen in de gemeente zich daarbij minder betrokken voelen.

Hier ligt de grootste uitdaging: om elkaar de ruimte te geven om de veelkleurigheid te waarderen in het werk van de kerk: in de liturgie, in het organiseren, in het meedoen en vooral als belangrijkste grondhouding hoe we met elkaar gemeente willen zijn: openhartig, pastoraal en met oog voor ieders persoonlijke geloofsbeleving.